

DIALOGUE 7

<p>Mary</p>	<p>དབྱངས་ཅན་ལགས། གནང་ཉིན་བོད་པའི་ལོ་གསར་རེད་ཟེར་གྱི་འདུག རེད་པས་ལགས།</p>	<p>Yang-jen, I've heard that the day after tomorrow is Tibetan New Year. Is that so?</p>
<p>དབྱངས་ཅན་</p>	<p>ལགས་རེད། ད་ལོ་ལོ་གསར་ཕྱི་ཟླ་གཉིས་པའི་ཚེས་བཅུ་བདུན་ལ་འཁེལ་གྱི་འདུག ན་ནིང་ཚེས་བཅུ་བཞི་ལ་འཁེལ་སོང་། བོད་པའི་ལོ་ཐོ་དེ་རྒྱས་མེད་ན་རྒྱུ་ཁྲ་ཚ་པ་ཞི་བྲག་ཡོད་རེད།</p>	<p>Yes it is. This year Tibetan New Year falls on the seventeenth of February. Last year it fell on the fourteenth. If you're not familiar with the Tibetan calendar, it is very complicated.</p>
<p>Mary</p>	<p>ལོ་ཐོ་ཚ་བཞག་ས་གཉི་བ་དེ་ག་གི་རེད།</p>	<p>Which is the authoritative [version of the] Tibetan calendar?</p>
<p>དབྱངས་ཅན་</p>	<p>བོད་གཞུང་སྐྱེན་ཅིས་ཁང་གི་དེ་རེད། དེ་ལོ་ཉལ་པར་ཆག་མེད་བཏོན་གྱི་ཡོད་རེད།</p>	<p>It's the one from the Tibetan Astromedical Institute.. It is issued every year.</p>
<p>Mary</p>	<p>བོད་པ་ཚོས་ལོ་གསར་ཉིན་འབྲེལ་ག་འདྲིས་སེ་བྱེད་གྱི་ཡོད་རེད་ ང་ར་མོ་ཙམ་གཅིག་གསུང་མོགས་གནང་།</p>	<p>How do Tibetans celebrate the new year? Please tell me a little about it.</p>

<p>དབུངས་ཅན་</p>	<p>ད་མིང་ཉི་ཤུ་དགུ་རེད། རྗེན་མའི་ལུགས་སྒོལ་ནང་ བཞིན་བྱས་ན་དོ་དོད་དགོང་དག་སོ་སོའི་ནང་ལ་ ཚང་མས་དགུ་ཐུག་འཕུང་གི་རེད། དགུ་ཐུག་དེ་གཞི་ རྩ་འཆར་ཅན་གྱི་བག་ཐུག་དེ་རེད་དེ་དེའི་ནང་ལ་ སྒྲིན་བལ་དང་སོལ་ལ་ཚ་སུ་བན་ཤོག་སུ་ དཀར་པོ་སོགས་འབྲ་མི་འབྲ་བག་རེལ་ནང་ལ་ འབྲེལ་ནས་སྒྲུགས་ཡོད་རེད། རྗེས་རེ་རེ་ལ་ མཚོན་དོན་རེ་རེ་ཡོད་རེད། ད་མིང་ནང་ལ་གང་ སྤྱད་ཚ་ཚང་བྱས་ནས་གང་སྤྲིགས་དེ་དོ་དོད་དགོང་ དག་སྤྱིར་གཡུག་གི་རེད་ འདིས་ལོ་འདིའི་ནང་གི་ བར་ཆད་ཚང་མ་སྤྱིར་སྤྱད་པ་མཚོན་གྱི་ཡོད་རེད། དེ་ནས་སང་གནམ་གང་ཉིན་ནང་ལ་ལོ་གསར་གྱི་ མཚོད་པ་སྤྲིག་གི་རེད།</p>	<p>Today is the twenty-ninth. According to custom, this evening everyone will have “gu-tuk” [noodles on the twenty-ninth]. “Gu- tuk” is basically ordinary “pak-tuk” [cut pieces of noodles]. But, in it are various things such as a cotten ball, charcoal, salt, chile, white paper, and so forth, enclosed in pieces of dough. Each of these items signifies something. Today, the whole house will be cleaned and then the trash will be thrown out this evening. That represents casting away all of the obstacles of this year. Then tomorrow, on the thirtieth [lit, the new moon], at home, the altar for the new year is set up.</p>
<p>དབུངས་ཅན་</p>	<p>ལོ་གསར་ཚེས་གཅིག་གི་ཞོག་གས་སྔ་པོ་ལངས་ ནས་དུག་ལོག་གཟུང་སྒྲོས་བརྒྱབ་ནས་ཚང་མས་སྤྱེ་ མར་ནས་དོག་ཅ་ལེན་ནས་རྗེན་ལ་གནམ་ལ་གདོར་ དེ་ནས་ཁ་ལ་བརྒྱབ་ནས་གཅིག་གཅིག་ལ་བཀྲ་ཤིས་ བདེ་ལེགས་ཟེར་ལབ་དགོས་རེད། དེ་ནས་གྲུ་པ་ དང་ཨ་ནི་ཡིན་ན་མ་གདོགས་ཚང་མས་ཚང་ བཞོལ་འཕུང་གི་རེད།</p>	<p>On the first day of the new year, we get up early. Everyone puts on their good clothes and, taking a pinch [of tsam-pa] from the che-mar [tsam-pa heaped up in a bowl, coming to a point at the top, with a colored butter decoration on its top], first one throws a little in the air and then puts some in one’s mouth and then we greet each other with “Dra-shi- day-lek” [good luck]. Then everyone except monks and nuns drinks some hot chang [Tibetan barley beer].</p>

<p>དབྱུངས་ཅན་</p>	<p>དེ་ནས་ཞོག་ཇ་བྱས་ནས་ནམ་ལངས་སོང་ན་སྐྱ་མ་ མཇལ་ཀ་འགྲོ་གི་རེད། ནང་ལ་རྒྱ་ར་འཁོར་བ་དང་ སོ་སོའི་གྲོང་པ་བྱིམ་མཚེས་ དེ་ག་ནང་བཞེན་ གཉེན་ཉེ་དུ་ ཁ་དཀར་ངོ་ཤེས་བཅས་ཀྱི་ནང་ལ་ཕྱི་ མར་ཟ་ག་འགྲོ་དགོས་རེད། ཡིན་ནའི་དེའི་ཉེན་མོ་ ཁ་ལག་དེ་བྱུང་ན་སོ་སོའི་ནང་ལ་ཟ་གྱི་རེད། ཚེས་ གཉེས་ནས་བཟུང་གཅིག་གཅིག་གི་ནང་ལ་འགྲོ་རེས་ བྱེད་ནས་ཕལ་ཆེར་ཉུང་མཐའ་ལ་ཉེན་མ་ལྡེ་ཙམ་ ཐུགས་སྒྲོ་གཏོང་གི་རེད། དེའི་རིང་ག་ལུགས་ཆེ་བ་ ཆང་འཐུང་ ཅེད་མོ་འདྲ་མི་འདྲ་ཅེ་གྱི་རེད།</p>	<p>Then after breakfast when the sun has risen, we go to visit lamas [to get blessings]. After returning home, then one goes to eat che ma at the homes of one’s neighbors, and similarly one’s relatives, and friends. However, if possible, one eats lunch at home. From the second day of the new year, people have parties for at least fives days, going in turn to each others’ homes. During that time, one mostly drinks beer and plays various games.</p>
<p>Mary</p>	<p>ཐུགས་སྒྲོ་ཟེར་ན་ག་རེ་རེད།</p>	<p>What is a “tuk-do”?</p>
<p>དབྱུངས་ཅན་</p>	<p>ཨིན་ཇིའི་ནང་ལ་ “party” ཟེར་ཡ་དེ་རེད།</p>	<p>In English it is a “party”.</p>
<p>Mary</p>	<p>ཨ་ལས། བྱས་ན་ཐུགས་སྒྲོ་ཉེ་མ་ལྡེ་ཙ་བཏང་ན་ ལས་ཁུངས་ཁག་ཚོ་ག་རེ་བྱེད་གྱི་རེད། སྒྲོ་བརྒྱབ་གྱི་ རེད་པས།</p>	<p>Oh my, in that case, if [people] party for about five days, what about the offices. Do they close?</p>
<p>དབྱུངས་ཅན་</p>	<p>རེད། ཡིན་ནའི་ལས་ཁུངས་ཁག་ཚོ་ཉེ་མ་གསུམ་མ་ གཏོགས་སྒྲོ་བརྒྱབ་གྱི་མ་རེད།</p>	<p>Yes. But the offices only close for three days.</p>
<p>Mary</p>	<p>ཨ་ནི་ཁོ་ཚོར་གྲོང་རག་གི་མ་རེད་པས།</p>	<p>Oh, don’t [the office workers] lose out?</p>
<p>དབྱུངས་ཅན་</p>	<p>རེད་དེ་ལོ་གསུམ་རིང་ག་ར་ལས་ཀ་ཞི་བྱག་ཡོད་མ་ རེད་ལ། ལས་བྱེད་པ་ཚོ་དགོང་དག་ཐུགས་སྒྲོར་ འགྲོ་ཚོག་གི་རེད་པ།</p>	<p>But during lo-sar there is not a lot of work. And also, the office workers can go to the parties in the evening.</p>

<p>དབྱུང་ས་ཅན་</p>	<p>བོད་པའི་ལུགས་སྲོལ་ལ་ལོ་གསར་རིང་གར་སྲུ་ རང་ལ་སློབས་ནའང་ཁ་སློང་པ་བསློབས་ན་ཡག་པོ་ ཚུལ་གྱི་མ་རེད། གསོལ་ཇ་འདྲ་ ཞལ་ཉོག་ཡིན་ རའང་རེད་ ག་རེ་ཡིན་ནའང་གཅིག་སྤུལ་དགོས་ རེད། དེ་དང་གལ་ཆེ་བ་གཅིག་ལ་ཆེས་གཅིག་ཉིན་ མོ་སྲུ་ཐུག་ནའང་བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཟེར་ལབ་ དགོས་རེད། དེ་ནས་ཆེས་གསུམ་དང་ལྷ་གང་རུང་ གཅིག་ལ་སངས་གསོལ་བཏང་ག་འགྲོ་གི་རེད། དེ་ རམ་རྒྱན་གཡས་གཡོན་གྱི་རི་གཅིག་གི་སྐང་ལ་ བཏང་ག་འགྲོ་གི་རེད། དེ་དུས་སླུང་དར་ཡང་མང་ པོ་དཔུང་གི་རེད།</p>	<p>In Tibetan custom, during lo-sar, no matter who comes to your home, it is not considered good if they leave without having been offered something to eat or drink. One has to offer something, either tea or snacks. And, one important thing, you must say “dra-shi-day-lek” to whomever you meet on the first day of lo-sar. Then on either the third or the fifth, we go to burn incense. Usually we go to do this on one of the surrounding hills. At that time, we also hang many prayer flags.</p>
<p>Mary</p>	<p>སངས་གསོལ་བྱེད་ཡ་དང་ དར་ལྗོག་དཔུང་ས་ཡ་ གི་རྒྱ་མཚན་ག་རེ་རེད</p>	<p>What is significance of burning incense and hanging prayer flags?</p>
<p>དབྱུང་ས་ཅན་</p>	<p>དེའི་རྒྱ་མཚན་གཙོ་བོ་སླུང་ཉ་མཐོ་རུ་གཏོང་ཡ་གི་ ཆེད་དུ་རེད།</p>	<p>The main significance is to increase ones luck.</p>
<p>Mary</p>	<p>སླུང་ཉ་ཟེར་ན་ག་རེ་རེད།</p>	<p>What is “lung-da”?</p>
<p>དབྱུང་ས་ཅན་</p>	<p>ཨིན་ཇིའི་ནང་ལ་ “luck” ཟེར་ཡ་དེ་རེད། མཚམས་མཚམས་ལ་ང་ཚོས་བསོད་བདེ་ཡང་ ཟེར་གྱི་རེད་ལ་ ལམ་འགྲོ་ཡང་ཟེར་གྱི་རེད། སྐབས་སོ་སོའི་ཆེག་མི་འདྲ་བ་བེད་སློད་བྱེད་གྱི་ རེད།</p>	<p>In English it is “luck”. Sometimes we also say, “so-day” or “lam-dro”. One uses different words on different occasions.</p>
<p>Mary</p>	<p>བྱས་ན་ང་ཡང་དར་ལྗོག་དཔུང་ག་འགྲོ་གི་ཡིན། ང་ སླུང་ཉ་མཐོ་པོ་ཡོད་ན་དགའ་པོ་ཡོང་ས་རེད།</p>	<p>In that case, I’ll go hang prayer flages too. If I have lots of luck, I’ll be happy.</p>

<p>དབྱངས་ཅན་</p>	<p>ལོ་གསར་ཚེས་པ་གཅིག་ལ་ཁྱོད་རང་དང་ ཕོ་ལ་ གཉིས་པའི་ནང་ལ་ཕྱི་མར་བཞེས་ག་ཕེབས་ཤོག་ཨཱ། ཨ་ལས། མི་རི་ལ་ཁྱོད་རང་ལོ་གསར་ལ་ཕྱུ་པ་ མཚོན་གྱི་མིན་དང་ ངའི་ཕྱུ་པ་དེ་ཁྱོད་རང་ལ་ཉག་ ཉག་བྱེད་གྱི་རེད། ཁྱོད་རང་ཕྱུ་པ་མཚོན་ན་ལེན་པོ་ ཞེ་པོ་གཅིག་ཡོང་གི་རེད། གཅིག་གཟེགས་ཙམ་ གནང་གས།</p>	<p>On the first day of lo-sar, you and Paul please come to my house to have some “che-ma”. Oh, Mary, wouldn’t you like to wear a chu-ba on lo-sar? My chu-ba’s would be just the right [size] for you. If you wear a chu-ba, it would suit you very well. Would you like to give it a try?</p>
<p>Mary</p>	<p>ངས་ཕྱུ་པ་གྲོན་སྐྱངས་ཅུ་བ་ནས་ཤེས་གྱི་མིན། ཁྱོད་ རང་གིས་ངར་བསྐྱབ་གནང་གས།</p>	<p>I don’t know at all how to wear a chu-ba. Would you teach me?</p>
<p>དབྱངས་ཅན་</p>	<p>ལགས་ཡིན་དང་ཡིན། བཞུགས་ཨ་ ངས་ཕྱུ་པ་ཁ་ ཤས་གཅིག་འབྲིར་ཡོང་གོ</p>	<p>Of course. Wait a second. I’ll bring some chu-bas.</p>

དབྱངས་ཅན་ opens her drawer and takes out some chubas (a gown-like traditional Tibetan women’s dress). Mary tries on several and finally likes a biege woollen chuba.

<p>དབྱངས་ཅན་</p>	<p>ཨོ། འདི་ལེན་པོ་ཞེ་པོ་གཅིག་འདུག ཁྱོད་རང་ཤེལ་ སྒྲིའི་ནང་ལ་གཅིག་གཟེགས་དང་།</p>	<p>Wow. This one suits you very well. Look in the mirror.</p>
<p>Mary</p>	<p>ལགས་སུ། བྱས་ན་ངར་འདི་གཡར་རོགས་གནང་། ཁྱོད་རང་འདི་མཚོན་དགོས་མེད་པས།</p>	<p>Okay. In that case, can I borrow this one? Don’t you need to wear it?</p>
<p>དབྱངས་ཅན་</p>	<p>མིན་མེད། ངར་ཕྱུ་པ་གཞན་དག་མང་པོ་ཡོད།</p>	<p>No, no. I have many other chu-bas.</p>
<p>Mary</p>	<p>ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ད་ངས་ལུགས་སྲོལ་དེ་གས་རོབ་ ཙམ་གཅིག་ཉ་གོ་སོང་། ལོ་གསར་ལ་ཕོ་ལ་ང་ གཉིས་སྒྲོལ་མ་ལགས་གྱི་ནང་ལ་ཡང་སྐད་བཏང་ སོང།</p>	<p>Thank you. Now I have some rough understanding of the custom. On lo-sar, Paul and I are also invited to Döl-mas.</p>
<p>Mary</p>	<p>ད་ང་དགོངས་པ་ལྷུ་གི་ཡིན། ལོ་གསར་ཉིན་མཇུག་ ཚོག</p>	<p>Now I have to go. See you on lo-sar.</p>